

Témata referátů

1. Obléhání hradů ve středověku (Kamila Hanáková)

Vazba na přednášku: Opevněná sídla

<https://www.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=1e5c42b2a65c47d9af92dd45e3ecd68d#>

http://www.archeologickyatlas.cz/cs/lokace/praha_kunratic_hrad_novy_hrad

Novobilský, M. 2008: Obléhání hradu Lopaty. Rekonstrukce obléhání hradu z roku 1432–1433. Plzeň.

Mazáčková, J., 2011: Obléhačí postavení u hradu Rokštejna, *Archaeologia historica*, 36/1, 61-85.

Krejsová, J. 2008: K obléhání českých a moravských měst ve středověku, *Forum urbes medii aevi V. Městské fortifikace ve vrcholně středověkých zeměpanských městech střední Evropy* 312–335.

Kypta, J. – Podliska, J. 2014: Tábor oblehatelů na předpolí Nového hradu u Kunratic (1420/1421). *Archeologické rozhledy* LXVI, 609-632.

Kypta, J. – Richterová, J. 2003: Tábor obléhatelů u hradu Velkého Vřešťova. *Hláška* 14, 37–40.

Kypta, J. – Richterová, J., 2004: Tábor obléhatelů z doby husitských válek u Bechyně. In: *Dějiny staveb 2003*, Plzeň, 117–122.

Kypta, J. – Richterová, J., 2004: Příspěvek k interpretaci reliktních obléhačích prací u hradu Zvíkova. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 17, 253–260.

Meduna, P., 1983: Pozůstatky středověké militární činnosti u hradu Kostelce nad Sázavou. *Sborník vlastivědných prací z Podblanicka* 25, 119–128.

Meduna, P., 1994: Povrchový průzkum komplexu obléhačích prací u Konopiště z let 1467–1468. In: *Castellologica bohemia* 4, Praha, 243–250

Durdík, T., 1980: Povrchový průzkum zaniklého středověkého sídlištního komplexu Stará Dubá. *Sborník vlastivědných prací z Podblanicka* 21, 141–168.

Durdík, T., 1984: Nový Hrad u Kunratic (Praha 4) a jeho postavení ve vývoji české hradní architektury. *Archeologica Pragensia* 5, 173–190.

Koscelník, P. – Kypta, J. – Savková, J., 2013: Dobývání hradu Siónu roku 1437 Povrchový průzkum palebných postavení obléhatelů, *Archeologické rozhledy* LXV, 574-98.

2. středověký mlýn jako výrobní zařízení – technologie (Martin Valent)

Vazba na přednášku: řemesla

NEKUDA, R. – JANKOVSKÁ, V., 2005: Mstěnice – zaniklá středověká ves. Pyloanalytické zhodnocení přírodního prostředí v okolí středověkého vodního mlýna. In: V. Hašek – R. Nekuda – M. Ruttkay (eds.), *Ve službách archeologie VI*, Brno, 247-254.

NEKUDA, R. – PŘICHYSTAL, A. 2005: Petroarcheologická charakteristika mlýnských kamenů a stavebního materiálu mlýna ze Mstěnic z výzkumných sezón 2003-2004. In: V. Hašek – R. Nekuda – M. Ruttkay (eds.), *Ve službách archeologie VI*, Brno, 197-202.

NEKUDA, R. 2006: Archaeological survey of the medieval watermill in Mstěnice. 1998-2005 – Archeologický výzkum středověkého vodního mlýna ve Mstěnicích 1998-2005. In: V. Hašek – R. Nekuda – M. Ruttkay (eds.), *Ve službách archeologie VII*, Brno, 128-141.

NEKUDA, R. – DOLEŽAL, P. – VESELÝ, P. 2006: Materiálová analýza železných předmětů z prostředí středověkého vodního mlýna ve Mstěnicích. Železné nálezové předměty ze sezóny 2004. In: V. Hašek – R. Nekuda – M. Ruttkay (eds.), *Ve službách archeologie VII*, Brno, 414-422.

NEKUDA, R. 2008: Využití vody ve středověké vesnici. In: Tichý, R. a kol. (eds.), *Živá archeologie. (Re)konstrukce a experiment v archeologii* 9, Hradec Králové, 45-47.

FRÖHLICH, J.–KOVÁŘ, D.–PEŠTA, J., 2011: Zaniklý obilný mlýn na Blehovském potoce u Osletína na Milevsku – Eine verschwundene Getreidemühle am Blehovský-Bach bei Osletín in der Nähe von Milevsko, *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 24, 249–262

Galusová, L., 2014: Vodní díla ve vesnickém prostředí vrcholného a pozdního středověku v čechách: prostorové vazby a sídelní souvislosti, *Diplomová práce Západočeská univerzita v Plzni*, on-line

Galusová, L., 2015: Vodní mlýn jako objekt archeologického výzkumu, *Archaeologia historica* 40/1, 267-293.

3. **Hospodářské dvory ve vesnickém prostředí (Ema Galociová)**

Vazba na přednášku: vesnice

- Charvátová, K. 1987: Hospodářské dvory klášterů ve světle písemných pramenů (ke stavební podobě dvorů řádu benediktinského, premonstrátského a cisterciáckého), *Archaeologia historica* 12, 287 – 299.
- Chotěbor, P. – Smetánka, Z. 1985: Panské dvory na české středověké vesnici, in.: *Archeologia Historica* 10, 47 – 56.
- Chotěbor, P. 1991: Venkovská feudální sídla a jejich hospodářské zázemí, *Archaeologia historica* 16.
- Kasička, F. 1985: Hospodářské zázemí drobných šlechtických sídel ve středních Čechách. In.: *Archeologia Historica* 10, 57 – 65.
- Meduna, P. 2006: Hrnčíře, zaniklý dvůr oseckého kláštera. In: *Castellologica bohemia* 10, Praha, 245 – 256.
- Nekuda, V. 1985: Zaniklá středověká ves u Hrotovic. Hrádek – tvrz – dvůr – předsunutá opevnění, Brno.
- Nekuda, V. 1997: Mstěnice 2. Zaniklá středověká ves u Hrotovic. Dům a dvůr ve středověké vesnici. Brno.
- Plaček, M. 1987: Ves a dvůr Holoubek. K otázce dvora a panského sídla ve středověku. *Archaeologia historica* 12, 345-354.
- Rožmberský, P. 1999: Dvory plaských cisterciáků. In: *Zapomenuté hrady, tvrze a místa* 21, Plzeň.
- Rytiř, L. – Trefný, M. 2007: Výzkum ohrazeného areálu v Ledčicích v roce 2006. In: P. Křišťuf – L. Šmejda – P. Vařeka (edd.), *Opomíjená archeologie 2005 – 2006*, Plzeň, 38 – 45.

4. **Vliv palných zbraní na opevnění hradů (Martin Sítař)**

Vazba na přednášku: opevněná sídla

- Koscelník, P. – Kypta, J. – Savková, J., 2013: Dobývání hradu Siónu roku 1437 Povrchový průzkum palebných postavení obléhatelů, *Archeologické rozhledy* LXV, 574-98.

5. **Antropologická zhodnocení vrcholně a pozdně středověkých populací (Markéta Masaříková)**

Vazba na přednášku: pohřbívání

6. **Venkovské kláštery v českých zemích v 11.–13. století – základní přehled (Martina Stránská)**

Obecné znalosti stavební podoby klášterů té doby; Zhodnocení přínosu archeologie k poznání dané problematiky, příklady.

- Břicháček, P. – Richter, M. – Sommer, P. 2003: Archeologie k miléniu ostrovského kláštera. In: *1000let kláštera na Ostrově (999–1999)*, Praha, 13–28.
- Foltýn, D. a kol. 2005: *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*, Praha.
- Foltýn, D. – Sommer, P. – Vlček, P: 2003: *Encyklopedie českých klášterů*. Praha.
- Merta, D.– Peška, M. 2015: Ke stavu poznání stavebních dějin bývalého kláštera premonstrátek Rosa Coeli v Dolních Kounicích. Nález románského obytného objektu pod stavbou barokního konventu. *Archaeologia historica* 40- 2, 819–837.

Měřínský, Z. 2002: Církevní instituce na Moravě a historické pozadí vzniku třebíčského kláštera. in: L. Jan, P. Obšusta (eds.), *Ve stopách sv. Benedikta*,. Sborník příspěvků z konference Středověké kláštery v zemích Koruny české konané ve dnech 24.– 25. května 2001 v Třebíči. *Disputationes Moraviae* 3. Brno, 57–83.

Měřínský, Z. 1985: Církevní instituce na Moravě a jejich úloha ve vývoji hospodářství a osídlení od 10. století do předhusitského období, *Archaeologia historica* 10, 375–393.

Měřínský, Z. 1986: Podíl archeologie na výzkumu středověké architektury 11. až 1. poloviny 16. století na Moravě, a ve Slezsku, *Archaeologia historica* 11, 25–38.

Nováček, K. a kol. 2010: *Kladrubský klášter 1115-1421. Osídlení-architektura - artefakty*. . Příbram.

Unger, J. 1992: Slovo archeologie k počátkům církevní architektury na jižní Moravě. *Okres Břeclav. Jižní Morava* 28, 7–36.

7. **Kovářství a kovárny v hradním a vesnickém prostředí (Filip Vološin)**

- Beranová, M. 1979: Kováři ve vyšehradském podhradí v 11.-13. století. AR 31, 300-304.
- Durdík, T. – Bolina, P., 2001: Středověké hrady v Čechách a na Moravě. Praha.
- Havlice, J., 2003: Výzkumy v Čechách 2003. Praha, 46
- Hejna, A., 1983: Kovový nálezový inventář z hradu Vizmburku, k. ú. Havlovice, o. Trutnov. Předběžná informativní zpráva, AH 8, 491-502.
- Hejna, A., 1974: Bradlo u Hostinného nad Labem — Příspěvek k výzkumu opevněných sídel v severovýchodních Čechách, PA 65, 365—418.
- Kouřil, P., 1992: Hrad Šostýn a jeho archeologický výzkum, Časopis Slezského zemského muzea: série B - vědy historické 41, č. 3, 196-199.
- Plaček, M., 2001: Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí. Praha.
- Razím V., 2012: Vizmburk. Raně gotický hrad a jeho proměny. Praha.
- Slavík, J., 2008: Vizmburská kuchyně, Castellologica bohemia 11, 287-295.
- Unger, J. 1999: Život na lelekovickém hradě ve 14. století. Brno.

8. Referát: Středověký les, jeho využití, mýcení a tzv. žďáření (Branko Hossa) – referát 19.10.2020

Vazba na přednášku: Krajina a přírodní prostředí mladšího středověku, její proměny, dynamika, odlesňování, kolonizace

Konzultace zadání: doc. Mgr. Petr Hrubý, Ph.D.

Literatura:

- Hejhal, P. 2012: Počátky středověké kolonizace české části Českomoravské vrchoviny. In: Zdeněk Měřínský et Jan Klápště (curantibus editae): Dissertationes archaeologicae brunenses pragensesque 14. Brno.
- Hrubý a kol. 2014: Hrubý, P. – Hejhal, P. – Kočár, P. – Libor, P. – Malý, K.: Centrální Českomoravská vrchovina na prahu vrcholného středověku. Archeologie, geochemie a rozbory sedimentárních výplní niv. Spisy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity 422.
- Hrubý a kol. 2019: Hrubý, P. – Košťál, M. – Malý, K. – Těsnohlídek, J.: Středověká úpravna rud u Koječína na Českomoravské vrchovině: k poznání technologií produkce stříbra ve státě posledních Přemyslovců, Archaeologia Historica 44/2, 949-981.
- Kaiser, K. – Hrubý, P. et. Al. Cut and covered. Subfossil trees in buried soils reflect medieval forest composition and exploitation of the central European uplands, Geoarchaeology 35/1, 42-62.
- Klápště, J. 2005: Proměna českých zemí ve středověku. Praha.
- Málek, J. 1956: Zbytky přirozených lesů ve vyšší poloze Jihlavských vrchů, Sborník Vysoké školy zemědělské a lesnické fakulty v Brně, 1–19.
- Málek, J. 1966: Vývoj vegetace na území osad zaniklých v 15. a 16. století v oblasti jihozápadní Moravy, Časopis Moravského muzea zemského, vědy společenské 51, 153–180.
- Málek, J. 1976: Vliv hornictví na lesy na příkladu Jihlavska a Pelhřimovska, Dějiny přírodních věd a techniky 9, 145–159.
- Málek, J. 1982: Změny rozsahu lesů od středověku na jihozápadní Moravě, Vědecké práce Zemědělského muzea Praha 22, 283–292.
- Meduna et al. 2010: Meduna, P. – Novák, J. – Sádlo, J.: Archeologie (nejen) středověké krajiny, aneb o Bezdězkém lese, Živá archeologie 11, 87–91.
- Neuhäuslová, Z. a kol. 1998: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky, Praha.
- Woitsch, J. 2006: Les živitel - člověk strašpytel. Strach z lesa ve středověku a raném novověku. Dějiny a současnost 28, 30–33.
- Žemlička, J. 1997: Čechy v době knížecí (1034–1198). Praha.
- Žemlička, J. 2002: Počátky Čech královských 1198–1253. Proměna státu a společnosti. Praha.

9. Archeologie menších a poddanských měst (František Hanák)

Vazba na přednášku: Proces vyznívání českého RS a počátky mladšího středověku; Středověká města a městečka

Konzultace zadání: doc. Mgr. Petr Hrubý, Ph.D.

Literatura:

- Hejhal, P. – Hrubý, P. – Malý, K. 2005: Počátky středověkého osídlení měst Pelhřimov a Humpolec v archeologii, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 18, 135-177.
- Hrubý, P. 1999: Archeologický výzkum v Benešově nad Černou, okr. Český Krumlov, Mediaevalia archaeologica 1, 235-268.

- Hrubý, P. 2001: Archeologické výzkumy v historickém jádru města Vimperk v roce 2000, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 14, 275 - 294.
- Richter, M. 1982: Miroslav Richter: Hradištko u Davle, městečko ostrovského kláštera. Praha.
- Richter, M. - Krajíc, R. 2001: Sezimovo Ústí - archeologie středověkého poddanského města 2. Levobřežní předměstí - archeologický výzkum 1962-1988.
- Těsnohlídková, K. – Těsnohlídek, J. – Duffek, P. 2018: Archeologie nejstaršího horizontu města Počátky (okres Pelhřimov), AH 43/1, 115-143.

10. Referát: Archeologie cest a stezek ve středověku (Pavlína Marková) referát 19.10.2020

Vazba na přednášku: Vybrané otázky ekonomiky středověku: obchod, archeologie cest

Konzultace zadání: doc. Mgr. Petr Hrubý, Ph.D.

Literatura:

- Bakala, J. 2005: Brody a mosty v listinách za vlády Přemysla Otakara II. Staré stezky 10, 30-39.
- Bolina, P. – Klimek, T. 2007: Úsek dálkové komunikace na Kosmově hoře Osek (Povrchový průzkum zaniklých cest v trati „Humenská“ na k. ú. Jíloviště, okr. Praha-západ), Archeologické rozhledy 59, 103-115.
- Bolina, P. – Klimek, T. 2010: K problematice Kosmovy bechyňské cesty, Historická geografie 36/1.
- Bolina, P. 2004: „Per transversum mantis Scalicze“ – k interpretaci pozůstatků starých cest na katastru Dolan u Olomouce ve světle rozhraničování dohody dolanského kláštera a olomoucké kapituly z roku 1404, Archaeologia historica 29, 93-118.
- Čiháková, J. 2008: Dřevěné vozovky z 10. století pod domem Malostranské náměstí čp. 271/III. Archeologický výzkum NPÚ Praha č. 6/01. Edice Archeologické prameny k dějinám Prahy, sv. 2, Praha (e-Book).
- Hejhal, P. 2012: Počátky středověké kolonizace české části Českomoravské vrchoviny. In: Zdeněk Měřinský et Jan Klápště (curantibus editae): Dissertationes archaeologicae brunenses pragensesque 14. Brno.
- Choc, P. 1965: Vývoj cest a dopravy v Čechách do 13. století, Sborník Československé společnosti zeměpisné 70, 16-33.
- Kotzya, O. 2008: Nejstarší pražský most přes Vltavu a raně středověké mostní stavby ve střední Evropě, Studia Mediaevalia Pragensia 8, 219-276.
- Kubů, F. – Zavřel, P. 2007: Zlatá stezka 1. Úsek Prachatice – státní hranice. Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1. Úsek Prachatice – státní hranice, 2. Úsek Vimperk – státní hranice, České Budějovice – Prachatice.
- Ohler, N. 2003: Cestování ve středověku, Praha.
- Plaček, M. 1990: Fortifikace ke kontrole a zajištění středověkých komunikací, Archaeologia historica 15, 203-216.
- Šída, P. 2006: Strážné systémy, Archeologie ve středních Čechách 9, 589-604.
- Wilke, G. 2000: Brücken und Brückenbau im östlichen Mitteleuropa um 1000. In: Wieczorek, A. – Hinz, M. H. (eds.), Europas Mitte um 1000. Handbuch zur Ausstellung. Stuttgart, 142-145.
- Žemlička, J. 2003: Stará cesta do Bechyňska. K vnímání prostoru a vzdálenosti v přemyslovských Čechách. In: Dějiny ve věku nejistot. Sborník k příležitosti 70. narozenin Dušana Třeštíka, Praha, 319-332.
- <http://www.historicke-cesty.cz/historicke-cesty/vyvoj-historickyh-cest-v-ceskych-zemich/index.html>

11. Referát: Sklo a sklářství ve středověku (Natália Sádecká)

Vazba na přednášky: Krajina a přírodní prostředí mladšího středověku, její proměny, dynamika, odlesňování, kolonizace; Řemeslo a výroba

Konzultace zadání: doc. Mgr. Petr Hrubý, Ph.D.

Literatura:

- Černá, E. 1994: Středověké sklo v zemích koruny české. Most.
- Černá, E. 2015: Dějiny středověkého sklářství v krušnohorském příhraničí, Ústecký sborník historický 2015, 1-2.
- Černá, E. 2016: Středověké sklárny v severozápadních Čechách. Most.
- Sedláčková, H. 2019: Glass in Brno and Moravia ca. 1200-1550. Volume I. Assessment of Finds I-II. Brno, Praha.
- Vaňurová, K. 2018: Nově zpracované soubory středověkého skla z Opavy, Historické sklo 6, 65-82.

